

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема: “Социално-педагогически аспекти на етико-религиозните идеи от 19 и 20 век”, разработен от Милослава Русинова Янкова- докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Социална педагогика“ на Педагогически факултет при Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, под научното ръководство на проф. д-р Красимира Тошева Бенкова и проф. дик и Лучиян Ангелов Милков, за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование: 1. Педагогически науки, Професионално направление: 1. 2. Педагогика, Научната специалност „Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика)”

Рецензент: доц. д-р Живка Енчева Военкинова- ръководител на катедра „Социална педагогика“ при ПФ на ШУ „Еп. К. Преславски“

Гл. ас. Милослава Русинова Янкова завършва специалност „Социология“ в СУ ”Климент Охридски” степен „магистър“. По-късно, през 2006 година, придобива образователната степен „магистър“ по специалност „Психология“ в ШУ „Епископ Константин Преславски“.

Докторант в катедра „Социална педагогика” за периода 2012-2014г. (отчислена с право на защита на 17. 02. 2014г.)

Допълнителното обучение на гл. ас. Милослава Янкова е свързано с участие в обучителен курс по английски език в ШУ „Еп. Константин Преславски” гр. Шумен - 2010- 2011 г.

Работи като социолог 1985 г. до 1987 г. в КТА „Мадара”, гр. Шумен.

От 1987 г. до момента работи като преподавател в ШУ „Еп. Константин Преславски” гр. Шумен, а от 1995 г. е главен асистент в университета.

Представената от гл. ас. Милослава Янкова социално-педагогическа разработка върху съвременните социално-педагогически аспекти на етико-религиозните идеи от 19 и 20 век,

обхваща болезнено чувствителен и обществено значим проблем. Той е свързан с идеята, че съвременният човек се нуждае от по-широк кръгзор. Акцентира се на факта, че обществото, в което живеем, изисква приоритет за приобщаване към знанията и изпуска ценностно-смысловия компонент.

Подчертано е, че етичното и религиозното в най-голяма степен отразява духовните дирения на човека, защото са важни форми на осъществяването му като човешка личност.

Дисертационният труд е ценен с това, че до момента не е правен опит за подобно изследване като проучването се ограничава в границите на европейското светоусещане. Периодът е избран така, че да дава възможност да се отчете ролята, както на етичното, така и на религиозното.

Избраната тема е изключително актуална, тъй като докторантът изследва модели, свързани с практическата философия, като на тяхната основа се формулират три основни етико-религиозни постулата.

Интерес представлява твърдението, че етико-религиозните идеи намират своето прагматично положение в размишленията за образованието и възпитанието, както и в социално-педагогическите аспекти на другостта.

Гл. ас. Милослава Янкова умело представя идеите на Кант, Фихте, Хегел и Бубер за образованието и идеите на Кант, Хегел, Соловьев и Бубер за възпитанието. Размишленията на Хегел за задълженията спрямо другите и на Левинас и Дерида за отговорността за Другия отразяват социално- педагогическите аспекти на другостта.

Авторът основателно отделя особено място на факта, че в Европа на основата на дълбоката взаимна връзка и взаимна зависимост между етичното и религиозното през 19 и 20 век се формулират три етико-религиозни постулата. Представено е ценностното равнище на връзката етическо-религиозно чрез свободата на волята, страданието и любовта. Изтъкнато е, че в модерното и постмодерното философско светоусещане връзката между етическо и религиозно се проявява в концепцията за другостта, представена от Другия. Освен това в модерната мисловност проблемът за Другия е изразен чрез два модуса на неговото проявление - Един срещу Друг и Един до Друг, а в постмодерната - чрез модуса Заради Друг. Етико-религиозните идеи се отразяват в размишленията за образованието и възпитанието, а също така и социално-педагогическите аспекти на другостта.

Направените социално-педагогически анализи са важен професионален принос на гл. ас. Милослава Янкова и, особено, в желанието и да предложи, нов поглед върху социално-педагогическите аспекти на етико-религиозните идеи на 19 и 20 век.

В контекста на съществените проблеми на съвременното образование и възпитание, гл. ас. Милослава Янкова със своето социално-педагогическо изследване, научно доказва необходимостта съвременните хора да се формират като личности с по-богати интереси и познания.

Нейните задълбочени теоретически проучвания и анализите на разглеждания проблем сочат, че проблемът за другостта и Другия в различните му измерения е изключително актуален. Той може да намери своето практическо проявление в семейството, образователните, възпитателните и социалните институции чрез социално-педагогическите си аспекти. Проведеното теоретично изследване показва, че темите поставени и анализирани в него, са актуални. В съвременното европейско общество етико-религиозните идеи и ценности имат голяма смислова натовареност. От своя страна социално-педагогическите аспекти на разглежданите идеи потвърждават значимостта на етико-религиозната проблематика.

Според нас, разработката на дисертационния труд е поставена на върна научна и методологическа основа - концепцията е приемлива, структурирането е правилно подредено в аналитичен план и тематично организирано в четирите глави на труда, всяка със своите научни проблеми и теоретични анализи.

Приемаме структурата и вътрешната организация на дисертационния труд, тъй като съответства на научните изисквания за подобен род разработки. Постигнато е вътрешно йерархизиране на основните части, съответно на тяхната логика, а динамичната взаимовръзка на изложението в четирите глави се дължи на тематичните акценти в отделните точки.

Научният апарат е много добър, цитирането - достоверно и коректно, източниците и авторите - съдържателно изчерпани. Авторът има сполучливи анализи, коментарии и оценки. Затова, подчертаваме общата си представа за дисертационния труд - той апробира важно социално-педагогическо изследване, с достоверни и социално полезни резултати, най-вече, техният синтезиран вариант в изводите и препоръките в края на дисертационния труд.

В този контекст, приемаме за сполучлива избраната цел на дисертационния труд на докторант Милослава Янкова - да се представят и анализират основни етико-религиозни идеи в Европа през 19 и 20 век, като при това се изследват и техните социално-педагогически измерения.

Дисертационният труд е в обем от 279 стандартни машинописни страници. Библиографията включва 241 автора на кирилица и латиница, от които 172 на кирилица и на латиница 69.

Убедени сме, че всички източници са правилно проучени, анализирани и сравнявани, което се доказва и от доброто качество на дисертационния труд.

Първа глава представя анализ на етико- религиозни постулати. Особено внимание се обръща на нравственото начало в религията изразено в идеите на И. Кант, Й. Фихте, Г. Хегел. Анализирано е религиозното начало на религиозността (В. Соловьев, Н. Бердяев и Л. Шестов) и снемане на етическото в религиозното (етически избор и теологическо суспендиране на етическото - С. Киркегор).

Втора глава е насочена към задълбочен теоретичен анализ на етико-религиозните ценности. Разгледана е същността на свободата на волята, страданието и любовта.

Трета глава посочва етико-религиозната същност на другостта - Един срещу Друг, Един до Друг и Заради Друг. Акцентира се върху актуалността на идеите на М. Хайдегер, Ж.- П. Сартр, М. Бубер, Е. Левинас, Ж. Дерида и П. Рикьор.

Четвърта глава насочва вниманието ни към социално-педагогическите аспекти на етико-религиозните идеи от 19 и 20 век. Тук вниманието е насочено към образованието (разгледани са идеите на Й.Фихте, И. Кант, Г. Хегел, М. Бубер), възпитанието (посочени са идеите на И. Кант, Г. Хегел, В. Соловьев, М. Бубер) и социално-педагогическите аспекти на другостта (в идеите на Г. Хегел, Е. Левинас, и Ж. Дерида) - анализът им е направен отлично.

Съдържателните качества на дисертацията на гл. ас. М. Янкова са на необходимото научно равнище, като отбелязваме постиженията ѝ:

- Проблематиката на изследването е организирана около идеята за социално-педагогическите аспекти на етико-религиозните идеи от 19 и 20 век. Тя е разгледана в издържан социално-педагогически аспект.

- Правилно са потърсени и анализирани социално-педагогическите измерения на изследвания проблем. Това дава възможност за пренос, разбира се след съответна адаптация, на идеите

в социално-педагогическата работа, както в теоретически, така и в практически план в съвременните български условия.

- Рационално е избран и осъществен обхватът на теоретичното проучването, което „определява“ и целенасочва усилията на автора в търсенията, и адекватния социално- педагогически резонанс.

- Постигната е хармонизация на научните интереси на докторанта с професионалната му дейност, чието енергийно ядро са целите и тезите на дисертационната разработка.

Авторефератът към дисертационния труд съдържа всички необходими атрибути. Той достатъчно пълно и адекватно отразява съдържанието му, коректно представя научните резултати и приносите от изследването. Списъкът с публикациите на автора, приложен в автореферата, показва, че е дадена необходимата публичност на целия изследователски процес, във връзка с визираната тук проблематика, което е позволило на научната общност да се запознае с постиженията на автора, както и да изрази отношението си към тях.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на посоченото по-горе, считам, че предложението ни за рецензиране дисертационен труд на тема: “Социално-педагогически аспекти на етико-религиозните идеи от 19 и 20 век”, разработен от гл. ас. Милослава Русинова Янкова, е завършен.

Поради всичко това оценката ни за дисертационния труд е ПОЛОЖИТЕЛНА.

Постигнатите научни резултати ни дават основание убедено да препоръчаме на уважаемото Научно жури да дадем положителна оценка на г. ас. Милослава Русинова Янкова - докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Социална педагогика“ на Педагогически факултет при Шуменския университет, „Епископ Константин Преславски“ и да присъди образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование:

1. Педагогически науки, Професионално направление: 1. 2. Педагогика, научната специалност „Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика)“.

25.04.2014г.

Гр. Шумен

Рецензент:

/доц. д-р Живка Енчева Военкинова/